

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izven nedelej in praznikov. — Inserati do 30 petič vrst & Din 2.-, do 100 vrst & Din 2.50, od 100 do 300 vrst & Din 3.-, večji inserati petič vrst & Din 4.-. Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.-, za inozemstvo Din 25.-. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126

Podružnice: MARIBOR, Smetanova 44/1 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26. — CELJE: celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65, podružnica uprave: Kocenova ulica 2, telefon št. 190. — JESENICE, Ob kolodvoru 101.
Račun pri poštnem čekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

Kralja Aleksandra I. ni več Jugoslovenskemu narodu!

Naš veliki kralj Aleksander I. je padel 9. oktobra ob 4. popoldne v Marseilleu kot žrtev podlega atentata.

S svojo krvjo je kralj mučeniško zapečatil delo za mir, radi katerega se je napotil v zavezniško Francijo.

Na prestol kraljevine Jugoslavije je po členu 36 ustave stopil njegov prvorojeni sin Nj. Vel. kralj Peter II.

Kraljevska vlada, vojska in mornarica so položili prisego zvestobe Nj. Vel. kralju Petru II.

Vlada kraljevine Jugoslavije, ki vrši začasno na osnovi čl. 45 ustave kraljevsko oblast, je sklicala Narodno predstavništvo k skupnemu zasedanju na dan 11. oktobra, da položi prisego v zmislu člena 59 in čl. 42 ustave.

S svojimi zadnjimi besedami, ki jih je blagopokojni kralj umirajoč jedva izgovoril, je v svojem neizmernem rodoljubju zapustil našemu narodu tole sporočilo:

„Čuvajte Jugoslavijo!“

Kraljevska vlada poziva ves jugoslovenski narod, da to sveto zapoved zvesto in spoštljivo izpolni.

9. oktobra 1. 1934. v Beogradu.

Predsednik ministrskega sveta N. Uzunović s. r.; kmetijski minister in zastopnik zunanjega ministra dr. Dragutin Kolić s. r.; prosvetni minister dr. Ilija Šumenković s. r.; pravosodni minister Božidar Maksimović s. r.; minister za telesno vzgojo naroda dr. Grga Andjelinić s. r.; minister za trgovino in industrijo Juraj Demetrović s. r.; finančni minister dr. M. Djordjević s. r.; minister za gradnje dr. Stjepan Srkulj s. r.; notranji minister Živojin Lazić s. r.; minister za socialno politiko in narodno zdravje dr. F. Novak s. r.; minister vojske in mornarice armijski general M. Milovanović s. r.; minister za gozdove in rudnike dr. Ulmanski s. r.; prometni minister Ognjen Kuzmanović s. r.

Beograd, 10. oktobra. Sestavljeno v kraljevskem dvoru na Dedinju 9. oktobra 1934 ob 20. uri.

Na povabilo Njegovega kraljevskega Visočanstva kneza Pavla so prišli v dvor: predsednik ministrskega sveta g. Nikola T. Uzunović, upravnik mesta g. Manojlo Lazarević in poveljnik kraljeve garde armijski general g. P. R. Živković. Prisoten je bil tudi prvi adjutant Nj. Vel. kralja divizijski general g. Mil. J. Ječmenić.

Njegovo kraljevsko Visočanstvo knez Pavle je sporočil prisotnim, da je od zunanjega ministra g. Bogoljuba Jevtića in maršala dvora g. Dimitrijevića prejel iz Marseilla brzoljavno poročilo o atentatu na Nj. Vel. kralja Aleksandra I. in da je Nj. Vel. kralj podlegel.

Po tem sporočilu je Nj. kraljevsko Visočanstvo knez Pavle izročil predsedniku ministrskega sveta g. N. Uzunoviću v prisotnosti gori navedenih kuverto z napisom:

»To je lastnoročna listina, ki sem jo napisal na osnovi čl. 42 ustave kraljevine Jugoslavije od 3. septembra 1931. leta, Aleksander.

Gospodu ministrskemu predsedniku! Ta kuverta je zaprta in zapečatena z dvema pečatoma iz rdečega voska, na katerih je vtiščen grb kraljevega doma.

Predsednik ministrskega sveta g. N. T. Uzunović je v prisotnosti Nj. kraljevega Visočanstva kneza Pavla in gori navedenih odprl to kuverta in v njej našel na modri polji konceptnega papirja akt, podpisan lastnoročno po Nj. Vel. kralju, in ki se glasi:

**Sestavljeno 5. januarja 1934
na Bledu**

Po svobodni volji in v svojem najboljšem prepričanju, da s tem najboljše slušim interesom moje mile domovine kraljevine Jugoslavije, svojega dragoga na-

roda, kakor tudi mojega kraljevskega doma, odrejam na osnovi čl. 42 ustave kraljevine Jugoslavije, da vršijo v primeru, da prestolonaslednik iz razlogov, naštetih v čl. 41 ustave, ne more vršiti kraljevske oblasti, namestniško oblast:

1. Nj. kralj. Visočanstvo Pavle Karadjordjević.
2. Radenko Stanković, senator in prosvetni minister.
3. Dr. Ivo Perović, ban savske banovine.

Kot namestnika kneza Pavla določam armijskega generala Vojislava Tomića, komandanta mesta Beograda, kot namestnika g. Radenka Stankovića Jovana Banjanina, senatorja, in kot namestnika dr. Perovića dr. Zeca, senatorja.

Ta akt sem napisal in podpisal lastnoročno v dveh originalnih izvodih, od katerih bo enega čuvala Nj. Vel. kraljica, drugega pa predsednik ministrskega sveta.

Oba izvoda tega akta sta vložena v ovoj in zapečatena z mojim pečatom. — Aleksander Karadjordjević, kralj Jugoslavije.

Temu protokolu se priloži pravkar navedeni akt od 5. januarja 1934. leta z Bleda.

Prečitali smo in overili: Pavle s. r.; predsednik ministrskega sveta Nikola T. Uzunović; upravnik mesta Beograda Man. Lazarević; poveljnik kraljeve garde Pet. R. Živković; L. adj. Nj. Vel. kralja divizijski general N. J. Ječmenić. Iz kabineta predsednika ministrskega sveta št. 220 od 9. oktobra 1934. leta.

Kralj Aleksander in Slovenija

Slovenski del jugoslovenskega naroda je po osvoboditvi in zedinjenju nestrpno čakal, da bi mogel v svoji sredi, na svojih tleh pozdraviti narodnega kralja, sivolasega Petra Karadjordjevića ali njegovega sina in namestnika regenta Aleksandra. Kralj Peter zaradi visoke starosti in rahlega zdravja ni mogel ustrežiti tej iskreni želji, ustregel pa ji je že v drugem letu zedinjenja prestolonaslednik in regent Aleksander. Vidov dan 1920, ko smo ga Slovenci prvič pozdravili na svojih tleh, bo ostal vsem, ki so bili priča tega zgodovinskega dogodka, v neizbrisnem spominu. Oni dnevi so bili za vso Slovenijo velik praznik in morda smo šele takrat v vsej globini svoje duše občutili, da smo zares svobodni, na svojih tleh in da imamo svojega, zares narodnega vladarja.

Veličastni so bili oni dnevi zlasti v Ljubljani, ko se je tu zgrnila skoro vsa Slovenija, ko so ljubljanske ulice prepevale navdušenjem in ko so orli viharni vzkliki v pozdrav regentu Aleksandru. Od takrat pa do danes ljubljanske ulice še niso videle tolikih in tako navdušenih množic. Od blizu in daleč so prihitali pripadniki vseh stanov, da vidijo in se poklonijo njemu, ki je kot regent že takrat vodil usodo države.

Iz Ljubljane je krenil regent Aleksander s svojim spremstvom na Gorenjsko, potem pa še na Štajersko, skozi Celje v obmejni Maribor, povsod sprejet z nepopisnim navdušenjem. Ko je po svojem zares trumfalnem posetu zapuščal Slovenijo in se vračal v Beograd, je takratni dopisni urad objavil naslednjo njegovo izjavo:

»Kratko bivanje ne polnih treh dni v Ljubljani mi je dalo izdatno priliko, da se v stalnem neprestanem stiku z vsemi

sloji uverim, da se slovenski del našega naroda nič manj ne oklepa narodnega zedinjenja kakor ostala dva dela. Razen Ljubljane sem imel radostno priliko, posetiti nekatera bližja mesta in Maribor in povsod se je samo še poglobljala oni prvi divni vtis. Prisrčne in tople manifestacije v Sloveniji so prodrlle naravnost v moje srce in bodo tudi ostale neizbrisne v mojem srcu. Obžalujem, da moram zapustiti to krasno zemljo in ta krepki, rodoljubni rod slovenski. Zapišem te kraje s čvrsto željo, da mi bo dana prilika, da zopet in često posetim svoje drage Slovence.«

To je Nj. Vel. kralj Aleksander tudi storil. Kako zelo se je naša ožja domovina prikupila takratnemu regentu, priča najbolje dejstvo, da je poslej redno vsako leto prihajal med nas in da si je l. 1923. izbral naš lep Bled za svojo poletno rezidenco. Dvorna uprava je kupila gradič Suvobor, kamor vsako leto prihaja kraljevska rodbina na poletni odmor in kjer se je mudil, v kolikor so mu dopuščali državni posli, tudi kralj Aleksander sam. Odtod je delal izlete na vse strani Slovenije, zlasti se je lahko tudi posvečal svojemu najljubšemu sportu, lovu. Kjerkoli se je prikazal njegov avto ali zlasti še, kjer je vladar v svoji prirojeni prostodušnosti sam stopil med naše ljudi, povsod ga je narod pozdravljal z ljubeznijo in spoštovanjem, kakršno more izkazovati samo zaveden narod svojemu narodnemu kralju.

Letošnje poletje je bil Nj. Vel. kralj Aleksander dvakrat na Bledu. Kakor da je usoda sama hotela, da se pred svojo prerano smrtjo poslovi od kraja, ki mu je nudil vsaj nekaj utehne in razvedrila v njegovem skrbni in odgovornosti polnem življenju...

Na svojih potovanjih po Jugoslaviji, ki jo je na lastne oči spoznal sam, se je blagopokojni kralj ob vsaki priliki rad pogovarjal s preprostim ljudstvom, da spozna njegove želje, težnje in težave. Na naši sliki je en tak prizor iz zagrebške okolice, kjer je blagopokojni kralj pred tremi leti ob svojem daljšem bivanju v Zagrebu doživil neštete dokaze ljubezni in vdanosti.

Kaj določa naša ustava glede nasledstva

Do imenovanja namestništva izvršuje vladarske posle ministrski svet

Ustava kraljevine Jugoslavije od 3. septembra 1931. vsebuje v svojem šestem oddelku naslednje določbe glede namestništva:

Namestništvo.
Člen 41. Kraljevska oblast izvršuje namestništvo: 1. če je kralj nedoleten; 2. če je zaradi duševne in telesne bolezni trajno nesposoben izvrševati kraljevske oblasti.
Člen 42. Namestniška oblast pripada po pravu prestolonasledniku, če je polnoleten. Če prestolonaslednik ne more izvrševati namestniške oblasti, izvršujejo namestniško oblast tri osebe, ki jih je določil kralj s posebnim aktom ali z oporoko. Istočasno določi kralj vsakemu namestniku po enega zamenika. Če se izprazni mesto namestnika in njegovega zamenika, izvoli Narodni predstavništvo v skupni seji s tajnim glasovanjem novega namestnika izmed obeh preostalih zamenikov. Če živi samo en zamenik, stopi ta brez volitve na izpraznjeno mesto namestnikov.
Če ni določil kralj niti z aktom, niti z oporoko namestnika, ali če zaradi bolezni ali smrti določenih namestnikov in njih zamenikov ni mogoče sestaviti namestništva iz vseh treh namestnikov, voli Narodno predstavništvo v skupni seji s tajnim

glasovanjem potrebno število kraljevskih namestnikov. Namestniki smejo biti samo državljani kraljevine Jugoslavije.

Predem prevzamejo kraljevske oblasti, prisežejo namestniki pred Narodnim predstavništvom, da bodo kralju zvesti in da bodo vladali po ustavi in zakonih, veljavnih v državi.

Čl. 43. Če je eden izmed treh namestnikov začasno odsoten ali zadržan, smeta druga dva namestnika tudi brez njegove opravljati državne posle.

Čl. 44. Za vzgojo nedoletnega kralja skrbе namestniki. Za imovino nedoletnega kralja se brigajo skrbniki, določeni s kraljevo oporoko. Če umrli kralj ni določil skrbnikov, jih imenujejo namestniki, ko so zaslišali predsednika državnega sveta, kasacijskega sodišča in glavne kontrole.

Čl. 45. Dokler ne nastopijo namestniki svoje dolžnosti, izvršuje začasno ministrski svet ob svoji odgovornosti kraljevske oblasti.

Čl. 46. Če kralj umre ali odstopi, prevzame prestolonaslednik, ako je polnoleten, takoj kraljevske oblasti, objavi to narodu s proklamacijo in priseže pred Narodnim predstavništvom kakor je predpisano.

stro-ogrsko monarhijo. Srbske vojske je bila eden najvažnejših elementov v tej operaciji. Ko sem prisel na solunsko fronto, sem se podizal, da stopim v zvezo z voditeljem Srbije, s tedanjim princem Aleksandrom. Preziraljoč udobnost, se je regent tedaj nastanil v neki skromni kolibi sredi svojih čet na kočniku osvobodene domovine. Srbi so komaj čakali, da preidejo v ofenzivo. Bil sem z njimi popolnoma ene misli. Princ me je odvedel na vrh Foke v višini 2400 m. Pri tej priliki sem spoznal njegovo stajno bistrrost duha, vojaške pro-nicavosti in terenskega znanja. Obvladovali so prvo bolgarsko linijo in videli tudi drugo pozicijo na Kobjaku in njene pristopne poti.

Maršal omenja nato zgodovinski sklep o končni ofenzivi in pravi:

Kakor sta Hindenburg in Ludendorff priznala oktobra 1. 1918., je ta sklep povzročil polom avstrijsko-nemškega bloka. Ta

sklep pa je obenem ustvaril Jugoslavijo. Če bi se bile zavezniške vojske, ki so se za premirje nahajale na levi obali Dunava in na pohodu proti Budimpešti in Dumaju, omejele na podrobne operacije na svoji fronti, kdo more povedati, kaj bi se bilo zgodilo s Avstro-Ogrsko in kakšne drobtine bi bila potrkala Srbija. Zato se kralj Aleksander lahko po pravici smatra za pr-

vega kralja Jugoslovenov, ker je on tisti, ki jim je dal domovino.

Tudi »Journal« je objavil spomine maršala Franchet d'Espereya na Nj. Vel. kralja Aleksandra in na operacije na solunski fronti. Ob koncu pravi francoski maršal:

Jugoslavija ima dobrega kralja, kralja vojske, ki je razumel svoj narod.

Spomin na najslavnejši dan jugoslovenske vojske in mornarice, na 6. september 1931., ko je Nj. Vel. kralj Aleksander v počaščenje rojstnega dne prestolonaslednika poklonil vojnim edincem Jugoslavije nove prapore.

Louis Barthou

Veliki državnik Louis Barthou, ki ga je Usoda današnji dan skupno z našim prežviženim vladarjem Nj. Vel. kraljem Aleksandrom poklicala v večnost, je bil letos v juniju naš odlični in dragi gost. Prekrasne, prisrčne manifestacije, ki so dale iskrenim čustvom svobodno pot, so takrat pokazale, kako drag nam je Louis Barthou, kot predstavnik velike zavezničice in obenem kot človek, pravi predstavnik bistrine galskega duha in kulture.

Louis Jean Firmin Barthou, član Francoske akademije in minister zunanjih zadev zavezniške francoske republike, se je rodil 23. avgusta 1862 v Oloronu - Sainte Marie Izahajal je iz obitelji, katere člani so v mnogih generacijah služili kot učitelji v njegovem rodnem mestu. Tudi njegov oče je s ponosom vršil nalogo prosvetitelja najširših narodnih sloiev. Mladi Barthou je bil v solah vedno prvi in je z lahkoto osvajal odlike in nagrade. Po dovršenih pravnih studijah se je naselil kot odvetnik v mestu Pauju, kjer je prevzel takoj glavno uredništvo lista »L'Independent de Basses Pyrenées«. Njegovi članki so kmalu vzbudili pozornost in preprosti podpis »Louis Barthou« je zajamčil vsakemu članku obilico pozornih čitateljev. Leta 1888. je bil izvoljen v mestno zastopstvo, čez leto dni pa so ga Dolnji Pireneji poslali, komaj 27 let starega, v pariški parlament, kjer je do danes neprekinjeno — v zbornici ali v senatu — zastopal interese svojega okraja in vse Francije.

Bil je komaj 32 let star, ko mu je bil l. 1894. poverjen v Dupuisovi vladi portfelj ministrstva javnih zgradb. Tako je torej začel državniško kariero v isti vladi kakor Raymond Poincaré. Odslej je sodeloval v francoskem življenju zadnjega pol stoletja odlično pri vseh važnejših dogodkih notranje in zunanje politike. V nasled-

njih protagolistov razkrivata deli »Mira-beau« in »Deveti termidor« ter njegova studija o Dantonu. Bil je predsednik društva »Francoska revolucija« in na društvenih skupščinah so bila njegova predavanja vedno središče obde pozornosti. Na eni taki skupščini je predaval o Anatolu Franceu kot zgodovinskega francoske revolucije in to predavanje štejejo med najodličnejše mojstrovine sodobne zgodovinske kritike. Leta 1919. je izdal Barthou knjigo »Lamartin kot govornik«. V njej ne govori samo o Lamartini osebno, temveč se bavi tudi z njegovo politiko in razlaga ves politični položaj one dobe. Lahko se reče, da je ta knjiga njegovo glavno delo, s katerim je dosegel najvišjo stopnjo popolnosti. Delo je posvečeno Barthoujevemu sinu, ki je kot dobrovoljec padel na bojnem polju v Alzaciji decembra 1914. (Pri tem se spominimo na pokojnega prezidenta francoske republike Paula Doumerja, ki je svojo najboljšo knjigo posvetil trem svojim sinovom, padlim v svetovni vojni, dočim je oče sam postal žrtev brezumnega atentatorja.) Romanitiki se je oddolžil Barthou z esejem »Pesnikova ljubezen«, ki je najpopolnejša studija zasebnega življenja Viktorja Hugoja.

Omejujoč se samo na glavna književna dela, ne moremo mimo potopisa »Spomini s potovanja v Belgijo in Nizozemsko«, zlasti pa ne mimo knjige »Pisma mlademu Franceu«, ki predstavlja nekaj komentarja o svetovni vojni in vsebuje dragocen pouk, ki ga naj sodobni svet črpa iz te velike nesreče udeleženi narodov. Da vsaj približno spoznamo Barthoujevo mnogostranost, naj omenimo še zbirko njegovih predavanj, ki jih je imel v švic in italski in ki so izšla pod naslovom »Na potih prava«. — Pri svojih 72 letih je bil Barthou še enako marljiv, svež in podjeten, kakor je bil pred 40 leti, ko je prvič postal minister francoske republike. Njegov duh je neprestano snoval in ustvarjal in izredna priprava je obetala še lepši del izpod peresa tega izrednega uma. Bil bi še prežgodaj, da bi se mogla zaključiti popolna slika njegovega delovanja. Ali česar ni hotela dobrohotna narava, ki je genialnega moža do pozne življenjske jeseni varovala v bistrini, to je s eno samo stoletnako gesto storil podel atentator.

Louis Barthou je izdihnil svojo glenaito dušo ob strani velikega vladarja, s katerim ga je vezalo najiskrenejše spoštovanje, vdanost, prijateljstvo. Z apoteozo mrtvega vladarja Jugoslavije ostane velokomaj ohranjena veličina žrtve Louisa Barthouja, genialnega sina in predstavnika francoske republike.

General Georges Sožalje tujih držav

Beograd, 10. oktobra. p. Čim so prispele prve vesti o atentatu na pokojnega kralja, so se zgledile v našem zunanjem ministertvu diplomatski zastopniki tujih vlad v Beogradu in izrazili naši vladi sožalje.

Naše sožalje ob Barthoujevi smrti

Beograd, 10. oktobra. Pomočnik zunanjeje ministra g. Momčilo Juristić je bil ob 21. na francoskem poslanstvu in je izrazil globoko sožalje naše vlade zaradi smrti francoskega zunanjeje ministra g. Louisa Barthouja.

Žalna seja mestnega sveta

VSEM ČLANOM MESTNEGA SVETA

Od podle roke morila je padel najboljši sin našega naroda, viteški naš kralj, Njegovo Veličanstvo Aleksander I.

Žalna seja mestnega sveta se vrši danes, v sredo 10. oktobra 1934 ob 17. uri v veliki dvorani mestnega poglavarstva.

Predsednik:
dr. Dinko Puc, l. r.

Nacionalisti!

Prvi Jugoslovan, naš gospodar Aleksander I., Kralj Jugoslavije in vseh Jugoslovanov je mrtev. Predno je stopil na zavezniško zemljo Francije, ga je zadela krogla

Ko se nam krči srce in ko plače vsa Jugoslavija in vsak Jugoslovan nad truplom ustanovitelja naše države, prvega jugoslovanskega borca, ko se zgraža ves kulturni svet nad podlim zločinom plačnega morilca, pokažimo se vredne Njegovega svetega vzora in povejmo prijateljem, zlasti pa sovražnikom:

Mrtev je Naš Vodja, živi pa njegov Vzvišeni dom, živi naš

Peter s svojima jugoslovenskima bratoma Tomislavom in Andrejem, živi Nj. Vel. kraljica Marija in živita Jugoslavija in jugoslovenski narod.

Ni nas strlo Kosovo, niso nas strle milijonske armade naših sovražnikov. — Ko kličemo Slava kralju Aleksandru, ko se klanjamo ob Njegovi krsti, prisežemo, da bomo sledili Njegovemu svetlemu zgledu in da bomo nadaljevali Njegovo delo!

Mir in sloga, to bodi naša parola, ki jo propovedujemo narodu, v tej najtežji dobi! Vi, nacionalisti, pa prednjačite z lepim zgledom! Ustvarimo močno Jugoslavijo, samo s tem se bomo izkazali vredne svojega Velikega Voditelja, samo s tem bomo dali pravičen odgovor našim zakletim sovražnikom.

Večna slava Nj. Vel. Kralju Aleksandru I!

Naj živi Kraljevski dom Karadjordjevićev!

Naj živi Jugoslavija!

OBLASTNI ODBOR NARODNE ODBRANE

General Georges

Sožalje tujih držav

Beograd, 10. oktobra. p. Čim so prispele prve vesti o atentatu na pokojnega kralja, so se zgledile v našem zunanjem ministertvu diplomatski zastopniki tujih vlad v Beogradu in izrazili naši vladi sožalje.

Naše sožalje ob Barthoujevi smrti

Beograd, 10. oktobra. Pomočnik zunanjeje ministra g. Momčilo Juristić je bil ob 21. na francoskem poslanstvu in je izrazil globoko sožalje naše vlade zaradi smrti francoskega zunanjeje ministra g. Louisa Barthouja.

Maršal Franchet d'Esperey o kralju Aleksandru I.

Pariz, 9. oktobra. AA. Med mnogimi članki, ki jih je pariško časopisje objavilo v zvezi s prihodom Nj. Vel. kralja v Francijo, je »Figaro« objavil članek maršala Franchet d'Espereya pod naslovom: »Iz spominov na kralja Aleksandra«. Članek je maršal podpisal z besedami: »Maršal Franchet d'Esperey, vojvoda jugoslovenske vojske, bivši glavni poveljnik zavezniških vojsk na vzhodu«. Pisec piše o pomenu srbske vojske na solunski fronti in pravi med drugim:

Moja potovanja po Podunavju in po Balkanu so me prepričala, da bi nastop zavezniške vojske na Madžarskem razbil av-

